

De Poldersche Molen te Maasdam

Geschiedenis

Ten westen van Maasdam aan de Polderdijk staat een poldermolen die genoemd is naar de waarschijnlijk eerste en langst met windkracht bemalen polder in de Hoeksche Waard, de Sint Anthonypolder. Reeds in 1514 stond er een molen in dit gebied ten zuiden en ten noorden van de Binnenmaas, dat als eerste bedijkt werd. In de oudste Sint Anthonypolder gebeurde dat zelfs al voor de St. Elizabethsvloed van 1421 in opdracht van vrouwe Aleid van Putten en Strijen.

Na deze vloed, waarbij complete dorpen werden weggevaagd, resteerde in het westen van de Groote of Zuid-Hollandse Waard alleen deze polder. De oostelijke dijk – de Keizersdijk/ Gatsedijk – is door Karel de Grote aangelegd als heerweg. Deze liep door het huidige Hollands Diep naar West-Brabant. In Zevenbergen is het afgesneden deel van de Keizersdijk weer terug te vinden.

In de loop der tijd groeide het westelijke (Oude en Nieuwe Korendijk) en oostelijke (Strijensas) deel door diverse (her)bedijkingen weer aan elkaar vast. In de Sint-Anthonypolder stond al voor 1637 een molen die in dat jaar werd vervangen door een wipwatermolen. Deze werd in 1749 wegens bouwvalligheid vervangen door de huidige ronde stenen molen, de Sint Anthonymolen. Het betreffende bestek uit 1637 is nog aanwezig, evenals het bestek van de nieuwbouw in 1749. Meester timmerman Pieter Smit uit Mijnsheerenland, die voor de oplevering van de nieuwe molen overleed, bouwde samen met metselaar Leendert van Besey de Poldersche molen voor een som van 10.155 gulden.

De donkergroene baard met rode versiering draagt in wit het opschrift 1842. In dat jaar werden omvangrijke herstelwerkzaamheden uitgevoerd. De eikenhouten schaliën op de kap werden toen vervangen door een rietdek. Tevens maakte de houten bovenas plaats voor een gietijzeren exemplaar.

Het overtollige polderwater werd met behulp van het ijzeren binnenscheprad met een hoogte van 6,20 m en een breedte van 0,55 m. tot 1,75 m. hoogte opgevoerd via een voorboezem naar de Binnenbedijkte Maas. De molenaar, die in dienst was van het polderbestuur, woonde oorspronkelijk in de molen. In 1935 werd bij de molen een elektrisch hulpgemaal geplaatst. Tot omstreeks 1956 werd met de molen de circa 370 ha. grote Sint Anthonypolder bemalen door verschillende molenaarsgeslachten zoals Weeda, Tol, Ottevanger en als laatste de familie Verrijp.

De gemeente Maasdam kocht in 1972 de molen en deed deze in 1984 na de herindeling over aan de gemeente Binnenmaas. Deze droeg de poldermolen in 1992 over aan de Stichting Molens Binnenmaas. Bij de restauratie in 1976/1977 werd het scheprad verdiept geplaatst om als aanpassing op het nieuwe, verlaagde polderpeil in geval van nood toch te kunnen malen. De zwart geteerde molen is ingericht voor kleine exposities over verschillende onderwerpen uit de omgeving. De molen is in 2007/2008 gerestaureerd.

Technische gegevens

Type	: ronde stenen grondzeiler
Functie	: poldermolen
Inrichting	: scheprad
Vlucht	: 28,60 m.
Wiekstelsysteem	: Oud-Hollands
Binnenroede	: 28,60 m., ijzer, fabr. Vaags, nummer 174, bouwjaar 2008
Buitenroede	: 28,60 m., ijzer, fabr. Vaags, nummer 175, bouwjaar 2008
As	: gietijzer, fabr. N.S.B.M. Feijenoord te Rotterdam, nummer onbekend, bouwjaar 1842, lengte 4,17 m.
Vang wipstok	: gedeeltelijke vaste en gedeeltelijke Vlaamse blokvang, met
Bovenwiel of aswiel	: 73 kammen, steek 12,5 cm
Overige molen- of aandrijfwielen onderwiel:	: bovenschijfloop: 38 staven, onderschijfloop: 25 staven, 100 kammen, steek 15 cm
Overbrengingsverhoudingen	: 1 : 2,08
Kruiwerk	: 51 houten rollen, kruiwerk
Biotoop	: aanvaardbaar
Rijksmonumentnummer	: 26545
GPS	: RD-coördinaten X = 96,696 Y = 422,422 GPS-coördinaten 51°47,24'N 4°32,53'E
Specificaties	: ijzeren scheprad in de molen, diameter 6,20 m., breedte 0,55 m.
	opvoerhoogte: 1,15 m, gietijzeren wateras en sintelstuk

Algemene gegevens

Nummer	: 96
Naam	: Poldersche Molen
Plaats	: Maasdam
Adres	: Polderdijk 25, 3299 LL Maasdam
Gemeente	: Binnenmaas
Provincie	: Zuid-Holland
Molencategorie	: Windmolen
Type	: ronde stenen grondzeiler
Functie	: poldermolen
Inrichting	: scheprad
Maalvaardig 2008 en	: maalt op vrijwillige basis, voor het laatst gerestaureerd in
	verkeert in uitstekende staat
Bouwjaar	: 1749
Eigenaar	: Stichting Molens Binnenmaas
Molenaar	: G.L. Knol, tel. 0186 – 601995, 06 - 22326575
Nevenmolenaar	: C. van der Graaf, tel. 0184 – 681258, 06 - 18333994
Sleutelhouder	: J. de Munnik, tel. 0186 – 571898, 06 – 10887188
Openingstijden	: op zaterdag, op afspraak en als de molenaar aanwezig is